

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
91/2020	Formannskap/plan- og økonomiutvalet	PS	01.12.2020
	Levekårsutvalet	PS	

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Ann Kristin Bolstad	FA-F00, FA-F03	20/1249

REVIDERING AV FOLKEHELSEOVERSYN 2020

Vedlegg:

Folkehelseoversyn 2020 - Rapport Vaksdal kommune

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Kommunestyret tek Folkehelseoversyn 2020 til orientering.

Saksopplysningar:

Kort om saka

Det skal utarbeidast eit folkehelseoversyn for den enkelte kommune i Noreg. Føremålet med folkehelseoversynet er å gjera folkehelsearbeidet i kommunen meir treffsikkert. Gjennom innhenting og bearbeiding av data om ulike ressursar, befolkninga, levekår, oppvekst og helse m.m i eigen kommune vil ein få eit godt oversyn over stoda i Vaksdal. Oversynet skal vera grunnlag for blant anna planarbeid og utvikling av kommunen.

Bakgrunn for saka

Folkehelse vert definert som «*befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning*» (Folkehelselova § 3). Befolkninga si helse er ein av dei viktigaste ressursane til samfunnet. Arbeidet for å betra folkehelsa er ikkje berre er helseetaten sitt ansvar, men noko som alle etatar kan og skal leggja til rette for. Dette handlar om førebygging og er arbeid på systemnivå. «*Helsetilstanden i den norske befolkninga er svært god. Levealderen er høg og vil auka framover. Dei sosiale ulikskapane i helse er likevel store. Levealderen har auka mest i grupper med høg utdanning og inntekt og ført til større sosiale ulikskapar i levealder*», ifølgje Folkehelsemeldinga (Stortingsmelding 19).

Folkehelselova byggjer på fem prinsipp:

- Utjamning

- Helse i alt me gjer
- Berekraftig utvikling
- Føre var prinsipp
- Medverknad

Sosial ulikskap i helse

Helsedirektoratet skriv i sin rettleiar («God oversikt») at helseskilnader varierer systematisk langs sosiale dimensjonar. For kvart steg ein tek oppover den sosioøkonomiske stigen, di betre helse. Helseskilnader er eit produkt av ulikskap i ressursar, levkår og mogelegheiter, og skilnadane vert skapt i oppvekstmiljø, arbeidsliv, fritid og liknande.

Dei mest effektive tiltaka mot sosial ulikskap rettar seg mot heile befolkninga, i form av tiltak som bidreg til sosial utjamning. Dette bør kombinerast med meir målretta tiltak overfor dei mest utsette gruppene.

Tema i oversynet

Oppbygginga følgjer *Forskrift om oversikt over folkehelsen § 3* si inndeling i tema:

- a) befolkningssamansetning og berekraft
- b) oppvekst- og levkårforhold
- c) fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø
- d) skader og ulukker
- e) helserelatert åtferd
- f) helsetilstand

Folkehelseoversynet er eitt av grunnlagsdokumenta for utarbeiding av kommunal planstrategi. Planstrategien skal sikra at kommunen brukar sin plankapasitet tenleg, og at ein løser dei utfordringane ein ser no og framover.

Prossessen som er gjennomført og vidare arbeid

I arbeidet med folkehelseoversyn er det sett ned ei arbeidsgruppe med representantar frå samfunnsutvikling, helse- og omsorg og oppvekst. Arbeidsgruppa har nytta rettleiaren «God oversikt» frå Helsedirektoratet i arbeidet. I rettleiaren er oppbygginga av folkehelseoversynet delt inn i 6 tema, slik forskrifta § 3 seier. Under kvart tema er det ulike indikatorar og samla peikar rettleiaren på vel 70 indikatorar som kan nyttast i oversynet.

For å finne stoda i Vaksdal kommune er det henta inn data for alle indikatorane som rettleiaren skildrar. Tal og statistikkar er henta frå statistikk.ivist, SSB, Helsedirektoratet, Ungdata, NAV, geodata.no, Skoleporten.no, Folkehelseinstituttet m.fl. i tidsrommet januar-februar 2020, med ei oppdatering august 2020. I tillegg er det henta inn data frå nokre av dei små tenestene i kommunen.

Data er samanlikna vekselvis med snittet for Hordaland og Norge. I tillegg er det valt å samanlikna Vaksdal med kommunane Osterøy, Kvam og Voss. Val av kommunar som vert samanlikna med er gjort ut frå demografi og geografi.

Etter innhenting av alle rådata har arbeidsgruppa gått gjennom og kvalitetsikra dei ulike statistikkane, både i forhold til relevans og til kvaliteten på data.

Folkehelseoversynet vert lagt fram hausten 2020. Levkårsutvalet, som saksutval for feltet, har gitt følgjande innspel til vidare prioritering av indikatorar som bør vera med i folkehelseoversynet:

- Ungdom og fysisk aktivitet
- Befolkningsutvikling
- Kulturtilbod

- Folketalsutvikling
- Alderssamansetning
- Inn- og utflytting til og frå kommunen
- Arbeidsdekning, spesifisert på sektor
- Heiltid/deltid
- Tilgang til bustader for ulike grupper
- Skulestruktur og barnehagedekning
- Andel med bustadsosiale ordningar

Arbeidsgruppa har tatt med innspela vidare i arbeidet og har så langt det har latt seg gjera belyst indikatorane som Levekårsutvalet peika på.

Formelt grunnlag

Etter Folkehelselova § 5 skal kommunane skaffa seg nødvendig oversyn over helsetilstanden i befolkinga og dei positive og negative faktorar som kan påverka denne. Kommunen skal særleg vera merksam på trekk ved utviklinga som kan skapa eller oppretthalda sosiale eller helsemessige problem eller sosiale helseforskjellar. Folkehelseoversynet skal rullerast minst kvart fjerde år.

Folkehelselova § 4 slår fast at «*Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen*».